

Sota les singulars encavallades

El 18 d'agost de 1908 l'arquitecte Pau Monguío Segura donava per acabades les obres de l'escorxador municipal de Tortosa. D'aleshores ençà, aquesta espectacular barcassa modernista ancorada a la façana fluvial ha acollit, amb dignitat, usos propis i aliens. El proper 29 de setembre es donarà per acabat un altre periple –no exempt d'obstacles tècnics, econòmics i polítics– quan en aquestes mateixes instal·lacions Tortosa faci realitat el seu desig centenari de tenir un museu estable, degudament condicionat. Sens dubte, l'esdeveniment és majúscul, atès que, a l'inicial encert de la re-conversió cultural d'aquest edifici s'hi afegeix ara el de la seva consolidació i revaloració patrimonial. No debades se'n fa coincidir l'estrena amb la celebració de les Jornades Europees del Patrimoni.

Pel que sembla, aquest renovat complex cultural portarà el nom de Museu de Tortosa Històric i Arqueològic de les Terres de l'Ebre. Una denominació –tan correcta com volgutament llarga– que sorpren favorablement, si atenem les actuals circumstàncies de retallades culturals. Protocol·làriament, el nom farà patxoca en el Registre de Museus de Catalunya, però tant de bo l'oferta museística de Tortosa fos tan abundant que ens obligués a

utilitzar aclaridors qualificatius per a distingir els museus entre si. Com tot allò que afecta el patrimoni cultural tortosí, el bateig de l'esperada criatura tampoc no s'ha lliurat de la controvèrsia. Així, la seva denominació oficial, en un principi acordada a favor de l'escriptor i director teatral tortosí Ricard Salvat, finalment no s'ha pogut consensuar.

Més enllà d'aquest cas concret i descartades altres propostes laudatòries més o menys convencionals (una casa museu, un grup escultòric, una marató de teatre al carrer, una pàgina web, una jota), mou a la reflexió que la dedicatòria d'una edificació sencera sigui l'opció més assequible, còmoda i efectiva per retre homenatge als referents locals. Aquesta operació, però, porta implícit un cert risc, ja que, sovint, les bondats arquitectòniques de l'edifici i els mèrits del personatge anomenat no estan en concordança com, posem per cas, el Teatre Auditori Felip Pedrell, tot un cop baix per al musicòleg i compositor tortosí. Altres vegades l'afinitat electiva resulta un pèl desconcertant, com

Antoni López Dauí
arquitecte

ara en el poliesportiu que el madrileny barri de Vallecas li dedicà al plorat pallaso Fofó. En l'atrocinat estadi del València CF es va haver de fer marxa enrere. Inicialment camp de Mestalla, l'any 1969 va canviar el nom oficial pel del seu expresident Luis Casanova, fins a l'any 1994, quan el mateix homenatge va demanar que es tornés a la denominació original. Posar nom a

les coses no és cap minúcia. En el cas que ens ocupa no van sonar –o no van transcendir– noms del món de l'arquitectura per abanderar aquest equipament museístic. El mateix Monguío podria haver-ne estat, sobradament, un ferm candidat. També Joan Abril Guanyabens hi hauria pogut tenir les seves opcions, ja que, com és sabut, aquest incansable activista cultural va ser promotor, fundador i director vitalici del museu de la Il·lervània, origen de la col·lecció que ara podem mostrar amb orgull. Potser la condició forana de tots dos els descartà ja d'inici. Segui com sigui, no cal donar massa voltes a l'assumpte del nom. El poble, que en aquesta qüestió sempre hi tindrà la darrera paraula, probablement acabarà anomenant-lo museu de Tortosa (eMeDeTé), museu de l'Escorxador o, ras i curt, museu.

Els edificis –agradis o no– ja tenen una personalitat pròpia i, per tant, no caldria personificar-los més. Malgrat això, crec que, merescudament, s'ha de concedir a l'autor d'animals destructors de lleis l'oportunitat d'escapar de l'oblit. Aprofitant

la present avinentesa cultural –i en darrera instància–, em decantaria per associar el seu nom amb el pati d'accés a l'antic escorxador. Aquest espai porxat, tipològicament arrelat en la tradició cultural mediterrània, és postal de benvinguda i epicentre de circulacions. És la peça arquitectònica amb més possibilitats escenogràfiques, s'obre a la ciutat històrica i, estacionalment, desprèn un natural perfum amb identificables notes cítriques.

Particularment, considero que el debat més enriquidor és aquell centrat en el funcionament del prometedur centre de cultura. És a dir, en la tasca de divulgació i creació cultural que es pugui desenvolupar sota les singulars encavallades dels seus pavellons. L'actual conjuntura socioeconòmica recomanaria mantenir un nivell d'activitat i d'oferta cultural que garanteixi el retorn social equivalent a la inversió realitzada. El sentit comú proposaria actuar, tard o d'hora, sobre l'entorn immediat d'aquest palau d'obra vista. En quina fase d'execució es preveu obrir definitivament l'edifici al riu? Per quan una intervenció urbanística a la plaça de l'Escorxador què eviti que els cotxes s'amorrin impunement al perímetre modernista a fer-hi les seves necessitats?